

Motion till riksdagen 2019/20:2723

av **Karin Enström m.fl. (M)**

Förebyggande av våldsbejakande extremism

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en översyn av regelverket kring utländsk finansiering av trossamfund och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en översyn av i vilken utsträckning svenska trossamfund tar emot utländska bidrag, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om förslagen i manualen för hantering av IS-återvändare som utarbetats inom EU och om att kunskap i relevanta delar bör förmedlas till berörd offentlig verksamhet och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Våldsbejakande extremism är högst närvarande och måste motverkas varhelst den dyker upp. Det finns tre extremistiska inriktningar i Sverige, farliga var och en på sitt sätt. Vänsterextremismens brutalitet visades under upploppen år 2017 i Hamburg. De säger sig tro på rättvisa och jämlikhet, men i själva verket tror de på den starkes rätt. Demokratin ger varje människa en röst, den tydligaste formen av jämlikhet, men de vänsterextrema accepterar inte demokratin när ”fel beslut” fattas. Den som kastar sten på polisen kastar också sten på demokratin.

Högerextremister har begått mord och andra våldsdåd i vårt land. De säger sig älska Sverige, men i själva verket hatar de allt Sverige står för – demokrati, yttrandefrihet och alla människors lika värde.

Militanta islamister, som på senare tid gjort sig skyldiga till grymma dåd i städer som Paris, London, Stockholm och Barcelona, anser att religionen ger dem rätten att mörda dem som inte lever enligt deras extrema världsåskådning. Genom sina terrordåd

försöker de skapa splittring mellan muslimer och icke-muslimer samt muslimer emellan. Deras extrema version av islam avvisas av den stora majoriteten av världens muslimer och en del av det förebyggande arbetet bör därför vara att stödja muslimska grupper som vill motverka extremism.

I Sverige räknas antalet våldsbejakande extremister inte längre i hundratal, utan i tusental. De av dessa som begår brott ska möta rättsväsendets fulla kraft men även det förebyggande arbetet måste bli bättre. I den här motionen presenterar vi två förslag.

Översyn av regelverket och omfattningen av utländska bidrag till svenska trossamfund

Religionsfrihet är ett kännetecken för våra västerländska demokratier. Det står även utländska medborgare och organisationer fritt att stödja den ena eller den andra religiösa inriktningen i vårt land. Samtidigt ser vi med djupt allvar på att ideologier och organisationer som syftar till att utmana, eller rentav rasera, vår öppna svenska demokrati erhåller sådant stöd. I ljuset av problemen i Sverige och andra västländer med radikaliserings och islamism är det olyckligt att extrema tolkningar av islam sprids i västvärlden med stöd av betydande utländska resurser. Det försvagar de krafter inom den muslimska världen som hellre vill se en moderat version av islam i samexistens med demokratiska samhällen. Det försvagar också stödet för demokratiska värderingar, vilket riskerar att skapa ökad ideologisk grogrund för radikaliserings och i förlängningen våldsbejakande islamism.

Under år 2017 genomförde tidningen Dagens ETC en granskning av utländsk finansiering av moskéer i Sverige. Granskningen visade att 17 av de 25 största offentliga moskéerna i Sverige har erhållit medel från utlandet. Bland annat har de kommit från Saudiarabien.

Vi har inte en detaljerad bild kring om utländska pengar till moskéer har villkorats på något sätt. Men omfattningen och erfarenheter från andra länder visar att detta måste tas på största allvar. Det behövs en gedigen kartläggning av vilka trossamfund som har erhållit finansiering och om utländska extrema intressen har villkorat medlen på något sätt. I samband med detta bör regelverket ses över i syfte att motverka att extremister finansierar trossamfund i Sverige.

Moderata välfungerande trossamfund ska inte påverkas negativt av en förändrad lagstiftning. Reglerna måste utformas på ett sådant sätt att det är de extrema och odemokratiska krafterna som motarbetas. Religionsfrihet är ett kännetecken för våra västerländska demokratier. Samtidigt ser vi med allvar på att islamistisk extremism i dag erhåller finansiellt stöd. Det försvagar de krafter inom den muslimska världen som hellre vill se en moderat version av islam i samexistens med demokratiska samhällen.

Vi anser att lagstiftningen kring utländsk finansiering av trossamfund ska ses över, så att möjligheterna att sprida extremistiska ideologier med antidemokratiska förtecken till Sverige begränsas.

Manual för hantering av IS-återvändare

En fråga som har varit mycket uppmärksam på senare tid rör hanteringen av så kallade IS-återvändare. Utgångspunkten för all diskussion om IS-återvändare måste vara att den enskilde tar ansvar för sina handlingar. Polis och åklagare måste göra allt som

står i deras makt för att klarlägga om IS-återvändare har begått brott i Sverige eller utomlands. På grund av svårigheter att säkra bevisning om vad som verkligen hänt i Syrien och Irak kan det hända att IS-återvändare inte kan åtalas men fortfarande förespråkar våldsbejakande islamism. De utpekas av Säkerhetspolisen som ett tydligt säkerhetshot samtidigt som de också kan rekrytera nya IS-anhängare, inte minst bland ungdomar.

På förslag av allianspartierna uppmanade riksdagen redan i februari 2016 regeringen att säkerställa att myndigheter och kommuner har beredskap att ta hand om återvändare. Detta räcker dock inte och allianspartierna föreslog därför ytterligare åtgärder, vilket ledde till ett nytt tillkännagivande i juni 2017, genom vilket regeringen uppmanas att överväga att inrätta statlig avhopparverksamhet för IS-återvändare. Aktiva åtgärder måste sättas in för att försöka förmå IS-återvändare, som inte kan åtalas, att lämna sitt gamla liv, och de som väljer att ta steget måste mötas av en professionell avhopparverksamhet, som har förmåga att hantera personer med den bakgrund vi här talar om.

Det var förmodligen feltänkt från början att socialtjänsten – eller i någon mån frivilligorganisationer – skulle vara första och sista instans att möta återvändarna, utan annan statlig hjälp än vissa utbildningsinsatser. Kommunerna behövs i det förebyggande arbetet, men det är inte rimligt att kräva att de var och en ska bygga upp kompetens för att hantera personer av det här slaget. Den nationella samordnaren mot våldsbejakande extremism talade under våren 2017 om att bygga upp ett nationellt kompetensteam för att ge handfast stöd till kommunerna. Det är en möjlighet som bygger vidare på det nuvarande kommunala ansvaret, men ger kommunerna statligt stöd i hanteringen av konkreta ärenden. Det måste i så fall kombineras med en översyn av sekretesslagstiftningen, så socialtjänsten kan få information om de återvändare som finns i kommunen. Alliansen och regeringen enades i terrorismuppgörelsen våren 2017 om en sådan översyn.

För att aktiva åtgärder snabbt ska sättas in gentemot IS-återvändare är det angeläget att både ett kommande statligt kompetensteam och kommunerna, särskilt socialtjänsten, tar till sig bästa tillgängliga kunskap om hur de bör hantera IS-återvändare. EU:s Radicalisation Awareness Network, där bland andra den svenske terrorismforskaren Magnus Ranstorp vid Försvarshögskolan ingår, har utarbetat en omfattande manual för hantering av IS-återvändare med titeln Responses to Returnees: Foreign Terrorist Fighters and Their Families.

Regeringen bör säkerställa att de föreslagna åtgärderna i manualen analyseras och bedöms för att kunna implementeras i Sveriges arbete mot radikalisering. Regeringen bör också ta initiativ till att kunskap om innehållet i manualen förmedlas till berörd offentlig verksamhet. Det är förstås berörda myndigheter som har att fatta beslut om vilka åtgärder som ska vidtas i enskilda fall och dessa beslut måste vara förenliga med gällande rätt.

Karin Enström (M)

Marta Obminska (M)

Ida Drougge (M)

Erik Ottoson (M)

Lars Jilmstad (M)